

Poznaliśmy laureatów nagrody IPN „Kustosz Pamięci Narodowej”

10.6.2026 - | Instytut Pamięci Narodowej

Podczas uroczystej gali na Zamku Królewskim w Warszawie po raz dwudziesty piąty wręczymy nagrodę „Kustosz Pamięci Narodowej”. Laureatami w 2026 roku zostali: Anna Datkowska, Jerzy Kropiwnicki, prof. dr hab. Wiesław Wysocki, Stowarzyszenie Parafiada im. św. Józefa Kalasancjusza, Wanda Kiedrzyńska - nagroda pośmiertna.

Nagroda „Kustosz Pamięci Narodowej”, ustanowiona z inicjatywy prof. Janusza Kurtyki w 2002 roku, to jedno z najbardziej prestiżowych wyróżnień przyznawanych przez Instytut Pamięci Narodowej. Stanowi wyraz uznania dla tych, którzy z oddaniem i konsekwencją strzegą pamięci o historii najnowszej Polski. Uhonorowane tym wyróżnieniem osoby i instytucje podjęły się trudu przekazywania prawdy o wydarzeniach, postaciach i wartościach współtworzących nasze narodowe dziedzictwo. Działają tym samym w sposób zbieżny z celami Instytutu Pamięci Narodowej. Ich działalność – często cicha, prowadzona z dala od rozgłosu i poklasku – ma fundamentalne znaczenie dla budowania świadomości historycznej kolejnych pokoleń.

W 2026 roku uhonorowani zostali:

- **Anna Datkowska** – varsavianistka, opiekunka miejsc pamięci, badaczka historii warszawskiej Pragi w okresie stalinowskim. Osoba niezwykle zaangażowana w ochronę dziedzictwa narodowego oraz upamiętnianie historii powojennej Polski. Jako założycielka i przedstawicielka Stowarzyszenia Kolekcjonerzy Czasu od lat prowadzi działania na rzecz zachowania miejsc związanych z działalnością aparatu represji, przyczyniając się do ich ocalenia i udostępnienia społeczeństwu. Aktywnie uczestniczy w odkrywaniu, zabezpieczaniu oraz popularyzowaniu historycznych świadectw, łącząc działalność społeczną, badawczą i edukacyjną.
- **Jerzy Kropiwnicki** – wybitnie zasłużony dla życia publicznego oraz kształtowania polityki historycznej w Polsce. Jego wieloletnia działalność, zarówno na szczeblu samorządowym, jak i ogólnokrajowym, przyczyniła się do przywracania pamięci o kluczowych wydarzeniach i bohaterach naszej historii. Inicjator licznych upamiętnień, działań edukacyjnych oraz projektów o znaczeniu społecznym i narodowym, znany jest również z konsekwentnego zaangażowania w pielęgnowanie tradycji i tożsamości historycznej.
- **prof. dr hab. Wiesław Jan Wysocki** – wybitny historyk, nauczyciel akademicki oraz działacz społeczny, który od wielu lat konsekwentnie łączy działalność naukową z zaangażowaniem w życie publiczne. Jego dorobek naukowy obejmujący pionierskie publikacje stanowi ważny element historycznego dyskursu, a praca dydaktyczna oraz aktywność na rzecz upamiętniania najważniejszych wydarzeń i postaci w historii Polski znacząco przyczyniły się do popularyzacji dziejów postaci takich jak rotmistrz Pilecki i generał Fieldorf „Nil”.
- **Stowarzyszenie Parafiada im. św. Józefa Kalasancjusza** – organizacja, która od niemal dwudziestu lat w sposób konsekwentny i zaangażowany realizuje misję upamiętniania ofiar Zbrodni Katyńskiej oraz popularyzowania wiedzy o tym tragicznym rozdziale historii Polski. Stowarzyszenie prowadzi szeroko zakrojone działania o charakterze zarówno symbolicznym, jak i edukacyjnym, angażując w nie społeczności lokalne, młodzież oraz środowiska w kraju i za granicą. Jego inicjatywy przyczyniają się do budowania żywej pamięci historycznej oraz kształtowania postaw obywatelskich kolejnych pokoleń.
- **nagroda post mortem: śp. Wanda Kiedrzyńska** – wybitna historyk, archiwistka oraz była więźniarka niemieckiego obozu koncentracyjnego Ravensbrück, która swoje życie poświęciła

dokumentowaniu i badaniu historii największego niemieckiego obozu koncentracyjnego dla kobiet oraz walce o zachowanie pamięci o jego ofiarach, w szczególności o kobietach poddawanych pseudomedycznym eksperymentom.

Statuetki wręczą zastępcy prezesa Instytutu Pamięci Narodowej dr hab. Karol Polejowski i dr Mateusz Szpytma.

Do uczestników uroczystości list skierował Prezydent RP Karol Nawrocki. Przypomniął, że:

- 1060 lat polskiej historii to skarbiec bezcennych wzorców i inspiracji, które pomagają stawić czoła każdemu, choćby najtrudniejszemu wyzwaniu współczesności.

Jak napisał:

- Narody, które tracą pamięć, tracą życie. Maksyma ta, najczęściej przypisywana marszałkowi Ferdynandowi Fochowi, wskazuje na kontekst, w jakim należy rozpatrywać misję Instytutu Pamięci Narodowej oraz dokonania laureatów nagrody Kustosz Pamięci Narodowej. Nigdy dość podkreślania, że brak dbałości o zachowanie i ciągłość wiedzy historycznej w całej jej złożoności, z uwzględnieniem wpływu, jaki on wywierał na bieżące spory polityczne i światopoglądowe, zawsze przynosi złe owoce.

Zwracając się do laureatów, Prezydent RP podkreślił:

- Jako Kustosze Pamięci Narodowej w istocie chronią Państwo fundamenty pomyślnego bytu Polski i Polaków. Poświęcając wiele uwagi przeszłości, służą Państwo dobrej przyszłości naszej wspólnoty.

List odczytała Marzena Kruk, członek Rady do spraw Kombatantów, Osób Represjonowanych i Działaczy Opozycji Antykomunistycznej przy Prezydencie RP, dyrektor Archiwum IPN.

Słowa do uczestników uroczystości skierował także wicepremier Władysław Kosiniak-Kamysz. Minister obrony narodowej napisał m.in.

- Tytuł Kustosza Pamięci Narodowej ma wymiar szczególny. Otrzymują go ludzie będący strażnikami i opiekunami pamięci, osoby, które nie pozwalają zatrzeć się śladom historii. Pielęgnują prawdę o przeszłości i przekazują ją następnym pokoleniom. Dzięki Państwa zaangażowaniu historia pozostaje żywą częścią naszej wspólnoty, źródłem wiedzy, poczucia tożsamości i inspiracji.

Obejrzyj galę wręczenia nagród na kanale IPNtv

Patroni medialni:

* * *

Nagroda Kustosz Pamięci Narodowej została ustanowiona w lipcu 2002 roku przez Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej prof. Leona Kieresa. Jest ona przyznawana za szczególnie aktywny udział w upamiętnianiu historii Narodu Polskiego w latach 1939–1989, a także za działalność publiczną zbieżną z ustawowymi celami Instytutu Pamięci Narodowej. Kandydatów do Nagrody mogą wysuwać instytucje, organizacje społeczne i naukowe oraz osoby fizyczne. Ma charakter honorowy, a jej laureaci otrzymują tytuł Kustosza Pamięci Narodowej.

Nagroda ma przywrócić szacunek dla narodowej przeszłości, chronić wartości, dzięki którym Polska przetrwała przez lata zniewolenia.

Kapituła przyznaje Nagrodę corocznie. Kapitułę przewodniczy Prezes Instytutu Pamięci Narodowej. Wiceprzewodniczącymi są osoby pełniące funkcje: przewodniczącego Kolegium IPN oraz dyrektora Archiwum IPN. Członkowie: dr hab. Filip Musiał – dyrektor Oddziału IPN w Krakowie; prof. Albin Głowacki – badacz polskich dziejów na Wschodzie po 17 września 1939 roku; Andrzej Kostrzewski – żołnierz AK, działacz WiN, wiceprezes Instytutu Katyńskiego; dr Tadeusz Krawczak – historyk w Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych, wykładowca w Papieskim Wydziale Teologicznym. Od roku 2002 w skład kapituły wchodzi kolejni laureaci nagrody. Od roku 2009 w skład Kapituły wchodzi również osoby wskazane przez Kapitułę: Paweł Kurtyka i Magdalena Merta.

W gronie dotychczas wyróżnionych tytułem Kustosza Pamięci Narodowej znajdują się min. Tomasz Strzembosz (2002), Władysław Bartoszewski (2004), Zofia i Zbigniew Romaszewscy (2006), Zofia i Andrzej Pileccy (2015), Prezydent RP na uchodźstwie Ryszard Kaczorowski (2019), a także Komitet Katyński (2010), Społeczny Komitet Pamięci Górników KWK „Wujek” w Katowicach poległych 16 grudnia 1981 r. (2011), Stowarzyszenie „Memoriał” (2012) i Polskie Muzeum w Rapperswilu (2015).

►Więcej o Nagrodzie Kustosz Pamięci Narodowej

https://www.youtube.com/live/zdREuNXCw3A?si=o0Ll_gb1Rt_nkyUs

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/243662,Poznalismy-laureatow-nagrody-IPN-Kustosz-Pamieci-Narodowej.html>